

Samenvatting eindrapport tijdelijke commissie Digitale toekomst

Update vereist. Naar meer parlementaire grip op digitalisering

Digitalisering raakt alle onderdelen van ons leven. Soms tot onze tevredenheid, soms hebben we twijfels of zijn we er tegen. De Tweede Kamer wil daarover eerder en beter debatteren en keuzes maken. Hoe pak je dat als parlement zo goed mogelijk aan? De tijdelijke commissie Digitale toekomst (TCDT) heeft onderzocht hoe parlementen van andere landen dat doen, hoe de Kamer de afgelopen jaren over digitalisering heeft gesproken en hoe zij haar kennis kan vergroten. Zij geeft de gehele Tweede Kamer ook adviezen:

- richt een vaste Tweede Kamercommissie voor Digitale Zaken op;
- bepaal als Kamer welke kennis over digitalisering je nodig hebt;
- ondersteun de andere Kamercommissies rondom digitalisering;
- zorg voor passende wetten en regels voor digitalisering in Nederland en stem goed af met de organisaties die toezicht houden op digitalisering; en
- weet wat er speelt in de Europese Unie en bepaal met de regering wat Nederland daar inbrengt over digitalisering.

De digitale transitie raakt alle onderdelen van ons leven,

Digitale systemen worden steeds beter, sneller en preciezer. Technologieën hangen steeds meer met elkaar samen, raken met elkaar vervlochten en vormen zo één geheel. Gegevens over alles wat mensen en organisaties doen worden steeds vaker opgeslagen en gebruikt. Zo krijgt iedereen te maken met digitalisering en technologie.

...de politiek moet hier sturing aan geven,

Al deze veranderingen roepen de vraag op wat wij graag willen en wat we juist niet willen. Over zulke vragen moet de politiek zich buigen, niet alleen op een bepaald beleidsterrein, zoals onderwijs, zorg of in de landbouw, maar ook door al deze gebieden heen of juist in het algemeen. Welk soort samenleving heeft de politiek voor ogen? Het is de taak van de Tweede Kamer om ook hierbij de Nederlanders te vertegenwoordigen: grip krijgen op onze digitale toekomst en op die manier de meningen van de Nederlanders recht doen.

...maar dit lukt tot nu toe onvoldoende.

Tot nu toe heeft de Tweede Kamer gefragmenteerd over digitalisering gesproken. Hierdoor zijn niet altijd alle risico's, kansen en maatschappelijke waarden aan de orde gekomen. Ook thema's die meer commissies raken of die niet specifiek bij een bepaalde commissie horen kwamen niet of onvoldoende tot hun recht. Hoe kan dat?

- De Tweede Kamer is verdeeld in commissies. Elke commissie controleert een minister of staatssecretaris op haar beleidsterrein. Digitalisering past niet exclusief bij één commissie.
- Andersom is digitalisering voor de bestaande commissies maar een onderwerp uit vele andere. Dat betekent dat de meeste Kamerleden in die commissies ook maar beperkt tijd hebben om zich te verdiepen in vragen over digitalisering.
- Het onderwerp digitalisering is relatief nieuw; de Tweede Kamer heeft er nog niet veel kennis over verzameld.
- Ten slotte worden veel wetten en regels op het gebied van digitalisering vastgesteld in de Europese Unie. Dat maakt het moeilijker voor de Tweede Kamer om het kabinet op het juiste moment te controleren en het vergt extra inspanning voor de Kamerleden om goed geïnformeerd te zijn.

Om de politiek beter te laten sturen is het nodig om digitale veranderingen op een andere manier te bespreken: we moeten digitale onderwerpen vaker en beter bespreken en meer aandacht besteden aan de vervlechting van deze digitale veranderingen. Het is ook nodig om goed te weten wat er in de Europese Unie gebeurt, en wat internationaal. Én wat provincies, gemeenten en waterschappen nodig hebben, die vragen om een actieve Tweede Kamer, die regels en wetten maakt. De TCDT is daarom tot de conclusie gekomen dat het nodig is om een vaste Kamercommissie voor Digitale Zaken op te richten en adviseert de Tweede Kamer het volgende.

Aanbeveling 1. Installeer een vaste commissie voor Digitale Zaken

De TCDT stelt voor om, na de Tweede Kamerverkiezingen, een vaste commissie voor Digitale Zaken in te stellen. Deze commissie krijgt de volgende taken:

- Het controleren en behandelen van wetgeving van de bewindspersoon die verantwoordelijk is voor digitalisering of, in de afwezigheid daarvan, van de bewindspersoon tot wie de commissie zich primair verhoudt;
- het verkennen, doordenken en agenderen van huidige en toekomstige commissieoverstijgende ontwikkelingen op het gebied van digitalisering;
- Het informeren van andere commissies in de Tweede Kamer over relevante ontwikkelingen op het gebied van digitalisering;
- Het voortouw nemen bij een coherente en integrale behandeling van commissieoverstijgende digitaliseringsvraagstukken in de Tweede Kamer;
- Het fungeren als aanspreekpunt voor digitaliseringskwesties voor zowel het kabinet als maatschappelijke groepen, bedrijfsleven, wetenschap en anderen.

Aanbeveling 2. Stel een kennisagenda Digitalisering op

Het is belangrijk dat de Tweede Kamer meer kennis binnenhaalt en zelf bepaalt welke informatie zij nodig heeft, dus stelt de vaste commissie voor Digitale Zaken jaarlijks een kennisagenda Digitalisering op.

Aanbeveling 3. Bied inhoudelijke ondersteuning aan overige Kamercommissies

De vaste Kamercommissies, die allemaal in meer of mindere mate te maken krijgen met vraagstukken rondom digitalisering, moeten kunnen steunen op het werk dat gedaan wordt in de vaste commissie voor Digitale Zaken.

Aanbeveling 4. Draag zorg voor een sluitend wettelijk kader en toezicht

De vaste commissie voor Digitale Zaken zal zicht houden op de vraag of de bestaande wet- en regelgeving gezien de digitale ontwikkelingen voldoet. Zo nodig doet zij voorstellen voor aanpassing of uitbreiding ervan. De commissie laat zich regulier en in samenhang informeren over digitaliseringsvraagstukken door de toezichthouders, onder meer vanwege mogelijke hiaten of overlap in toezicht.

Aanbeveling 5. Extra aandacht voor wetgeving uit de Europese Unie

De vaste commissie voor Digitale Zaken zal in een vroegtijdig stadium geïnformeerd worden over voorstellen van de Europese Unie en de Nederlandse positie in de Europese besprekingen daarover, zodat zij in staat is de inzet van Nederland in de Europese Unie mede vorm te geven en te controleren.